GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 8225
שם התלמיד/ה: _____

ספרות עברית וכללית

שאלון 8225 (מסלול גמיש: דרמה ושירה)

הוראות לנבחן

מדינת ישראל
משרד החינוך
סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 8225
תוכנית הבגרויות הגמישה
ספרות עברית וכללית
הוראות
א. משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון: דרמה – 40 נקודות
פרק שני: שירה – 60 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
שני הפרקים בבחינה הם חובה.
בפרק הראשון (דרמה) יש לענות על שאלה אחת (40 נקודות).
בפרק השני (שירה) יש לענות על שתי שאלות (2x30=60 נקודות).
ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות.
ד. הוראות מיוחדות:
(1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם לענות עליה.
(2) יש לשים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – דרמה (40 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–6.

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"
טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

1. טרגדיה – טלטול הצופים

(40 נקודות)

יצירות ספרות שואפות לעיתים לא רק לספר סיפור אלא גם לטלטל את עולמם של הצופים או הקוראים ולגרום להם לבחון את עולמם מחדש.
הסבירו מה בעלילת הטרגדיה שלמדתם ובדמויות שבה מטלטל את עולמם של הצופים או הקוראים וגורם להם לבחון את עולמם מחדש. בססו את דבריכם על דוגמאות מן הטרגדיה.

2. טרגדיה – סבל ותובנה

(40 נקודות)

תארו את הסבל שאיתו מתמודד הגיבור (או הגיבורה) בטרגדיה שלמדתם, והסבירו מה גרם לסבל זה.
מהי התובנה (או התובנות) העולה בסיום המחזה בעקבות הסבל? הסבירו והדגימו את דבריכם.

3. טרגדיה – כוח וחולשה בדמות

(40 נקודות)

תארו נקודת כוח ונקודת חולשה בדמותו של גיבור הטרגדיה (או בדמותה של גיבורת הטרגדיה) שלמדתם.
הסבירו כיצד השילוב בין נקודת הכוח ובין נקודת החולשה בדמות מניע את העלילה הטרגית במחזה.

מחזה מודרני (מן המאה ה־19 או מן המאה ה־20)

4. מחזה מודרני – מערכת יחסים

(40 נקודות)

תארו מערכת יחסים בין דמויות במחזה שלמדתם.
האם לדעתכם היחסים בין הדמויות מייצגים תופעה רחבה יותר בחברה האנושית? הסבירו את דבריכם.

5. מחזה מודרני – טלטול הצופים

(40 נקודות)

יצירות ספרות שואפות לעיתים לא רק לספר סיפור אלא גם לטלטל את עולמם של הצופים או הקוראים ולגרום להם לבחון את עולמם מחדש.
הסבירו מה בעלילת המחזה שלמדתם ובדמויות שבו מטלטל את עולמם של הצופים או הקוראים וגורם להם לבחון את עולמם מחדש. בססו את דבריכם על דוגמאות מן המחזה.

6. מחזה מודרני – סצנות שנגעו ללב

(40 נקודות)

בחרו בשתי סצנות שנגעו לליבכם מן המחזה המודרני שלמדתם.

תארו כל אחת מן הסצנות שבחרתם, והסבירו מה נגע לליבכם בכל אחת מן הסצנות.

פרק שני – שירה (60 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 7–23 (לכל שאלה – 30 נקודות)

<u>קובץ ב</u>

7. ישנה בחיק ילדות – יהודה הלוי

(30 נקודות)

(ראו בנספח: יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת)

קראו את השיר, וענה על השאלה שאחריו.

כיצד באה לידי ביטוי בשיר זה הקריאה של המשורר להתעוררות רוחנית?

בתשובתכם הסבירו גם שני אמצעים אומנותיים התורמים לעיצוב הקריאה של המשורר להתעוררות רוחנית.

8. זמן הנערות חלף – טדרוס אבולעאפיה

(30 נקודות)

(ראו בנספח: זְמַן הַנַּעֲרוּת חָלַף)

קראו את השיר, וענה על השאלה שאחריו.

פרשו את ההכרזה של המשורר בשני הבתים הפותחים את השיר, והסבירו את הקשר בין הכרזה זו ובין השיר כולו.

9. הכניסיני תחת כנפך – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות)

(ראו בנספח: הַכְנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךְ)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

סודות עשויים להכביד על מי שנושא אותם, ואילו חשיפה שלהם יכולה להביא להקלה.

הסבירו מה הם הסודות של הדובר בשיר, וכיצד הם משפיעים עליו.

על פי השיר, האם לדעתכם חשיפת הסודות לאורך השיר גורמת לדובר הקלה? הסבירו והדגימו את דבריכם.

10. היא יושבה לחלון – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות)

(ראו בנספח: הִיא יוֹשְׁבָה לַחַלּוֹן)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

כיצד מצטיירת דמותו של האוהב בשיר, ומהו התפקיד של החברה בהארת דמותו? הסבירו והדגימו את דבריכם.

11. זמר נוגה – רחל

(30 נקודות)

(ראו בנספח: זֶמֶר נוּגָה)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

על פי הבית השני, הסבירו והדגימו מהי תפיסת העולם של הדוברת בשיר.

האם תפיסה זו באה לידי ביטוי גם בבית הראשון ובבית השלישי בשיר? הסבירו והדגימו את דבריכם.

12. ימים לבנים – לאה גולדברג

(30 נקודות)

(ראו בנספח: יָמִים לְבָנִים, טקסט 7)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

לפניכם קטע מיומן שכתבה לאה גולדברג. קראו את הקטע, וענו על השאלה שאחריו.

האם לדעתכם השיר מבטא חוויה דומה לחוויה המתוארת ביומן? הסבירו והדגימו את דבריכם.

13. הילדים – יהודה עמיחי

(30 נקודות)

(ראו בנספח: הַיְלָדִים)

קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

א. מהי תפיסת ההורות העולה משש השורות המסיימות את השיר? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(20 נקודות)

ב. בחרו מן השיר בתמונה נוספת המבטאת את תפיסת ההורות של המשורר, והסבירו אותה.

(10 נקודות)

14. השחיינים – אגי משעול

(30 נקודות)

(ראו בנספח: הַשַּׂחְיָנִים)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

כיצד באים לידי ביטוי בשיר זה רעיונות הנוגעים לזמן ולתכלית הקיום האנושי?

בתשובתכם ציינו גם שני אמצעים אומנותיים מן השיר, והסבירו את תרומתם לעיצוב רעיונות אלה.

<u>קובץ ז</u>

15. בכל לבי אמת – יהודה הלוי

(30 נקודות)

(ראו בנספח: בְּכָל לִבִּי אֱמֶת)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

פרשו את ההצהרה בבית האחרון בשיר, והסבירו כיצד התיאורים בבתים שלפניו מובילים להצהרה זו.

16. שחי לאל – שלמה אבן גבירול

(30 נקודות)

(ראו בנספח: שְׁחִי לָאֵל)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

מה הם דברי התוכחה והעידוד של המשורר לנשמתו?

הסבירו והדגימו מן השיר שני אמצעים אומנותיים התורמים לעיצוב דבריו.

17. עטור מצחך – אברהם חלפי

(30 נקודות)

(ראו בנספח: [עֲטוּר מִצְחֵךְ])

לפניכם שיר מאת אברהם חלפי (המתחיל במילים: "עטור מצחך זהב שחור"), קראו אותו, וענו על השאלה שאחריו.

שיר זה הוא שיר אהבה עדין ומלא כמיהה.

הסבירו והדגימו קביעה זו.

18. מאהב חדש – דן פגיס

(30 נקודות)

(ראו בנספח: מְאַהֵב חָדָשׁ)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הסבירו את המשמעות של הנאמר בסיום השיר:

"[...] עַכְשָׁו תּוּכְלִי

בְּלֵב בּוֹטֵחַ לְבַזְּבֵז אוֹתִי".

כיצד סיום זה מאיר את מערכת היחסים המתוארת בשיר? הסבירו והדגימו את דבריכם.

19. תיקון הריחות – ארז ביטון

(30 נקודות)

(ראו בנספח: תִּקּוּן הָרֵיחוֹת)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

מה הם שני העולמות התרבותיים המתוארים בשיר? הציגו את מאפייניהם, והסבירו אם על פי השיר אכן אפשר לעבור בין עולמות אלה.

20. מזרח – רוני סומק

(30 נקודות)

(ראו בנספח: מִזְרָח)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בחרו מן השיר בשלוש תמונות, והסבירו את תרומתן לעיצוב הזהות המזרחית כפי שהיא באה לידי ביטוי בשיר.

21. בכל זאת אני עולה – מאיה אנג'לו

(30 נקודות)

(ראו בנספח: בְּכָל זֹאת אֲנִי עוֹלָה)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

כיצד מתואר המאבק של הדוברת בשיר, במי היא נאבקת ולמען מה?

בתשובתכם הסבירו והדגימו גם אמצעי אומנותי אחד המסייע לתיאור המאבק.

22. שוב אברך את השמש לשלום – פרוע' פרוחזאד

(30 נקודות)

(ראו בנספח: שׁוּב אֲבָרֵךְ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְשָׁלוֹם)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הסבירו את התרומה של החושים לתיאור החוויות של המשוררת.

הדגימו את דבריכם.

23. שיר שלא נלמד

(30 נקודות)

(ראו בנספח: הַתַּלְמִיד הַגָּרוּעַ)

שיר שלא נלמד

לפניכם השיר "התלמיד הגרוע" מאת ז'אק פרוור. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

מהי הביקורת בשיר, וכלפי מי היא מופנית? הסבירו והדגימו שתיים מדרכי העיצוב שבאמצעותן הביקורת מובעת בשיר.

נספח – הטקסטים

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת

יהודה הלוי

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת, לְמָתַי תִּשְׁכְּבִי! / דְּעִי כִּי נְעוּרִים כַּנְּעֹרֶת נִנְעָרוּ!
הֲלְעַד יְמֵי הַשַּׁחֲרוּת? קוּמִי צְאִי, / רְאִי מַלְאֲכֵי שֵׂיבָה בְּמוֹסָר שִׁחֲרוּ,
וְהִתְנַעֲרִי מִן הַזְּמָן, כַּצִּפֳּרִים / אֲשֶׁר מֵרְסִיסֵי לַיְלָה יִתְנַעֲרוּ.
דְּאִי כַדְּרוֹר לִמְצֹא דְרוֹר מִמַּעֲלֵךְ / וּמִתּוֹלְדוֹת יָמִים כְּיַמִּים יִסְעָרוּ.
הֱיִי אַחֲרֵי מַלְכֵּךְ מְרַדֶּפֶת, בְּסוֹד / נְשָׁמוֹת אֲשֶׁר אֶל טוּב ה' נָהֲרוּ!

זְמַן הַנַּעֲרוּת חָלַף

טדרוס אבולעאפיה

זְמַן הַנַּעֲרוּת חָלַף וְהָלַךְ – / וְלַעֲבֹד אֵל אֲנִי צוֹעֵק וְנִמְלַךְ
וְשָׁב כָּל בִּטְחוֹנִי עַל אָדנָי / וְהוּטַל כָּל יְהָבִי בּוֹ וְהֻשְׁלָךְ.
וּבַמֶּה, בֶּן אֱנוֹשׁ, יִגְאֶה לְבָבְךָ / בְּמַמְלָכָה שְׁפָלָה שֶׁבְּחֻדְלָךְ?
הֲלֹא כָל הַיְצוּר עָפָר וְאֵפֶר - / וְאֵיךְ תִּגְאֶה עָלַי עָפָר בְּמָשְׁלָךְ?
וּמֶמְשֶׁלֶת זְמַן אֶמְאַס, וְאֶתְאַב / מְצֹא מַסְלוּל לְעוֹלָם בָּא וּמַהְלָךְ.
וְאָמַרְתִּי לְלֵץ, כִּי רָם לְבָבוֹ / לְמַעַן בַּזְּמַן מָשַׁל וּמָלַךְ:
"אֲנִי אֶמְלֹךְ בְּעוֹלַם הַנְּפָשׁוֹת - / וְעַל עוֹלָם מְלָכְלָךְ לְךָ מְלֹךְ־לָךְ!"

הַכְנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֵךְ

חיים נחמן ביאליק

בית 1

הַכְנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֵךְ,
וַהֲיִי לִי אֵם וְאָחוֹת,
וִיהִי חֵיקֵךְ מִקְלַט רֹאשִׁי,
קַן־תְּפִלּוֹתַי הַנִּדָּחוֹת.

בית 2

וּבְעֵת רַחֲמִים, בֵּין־הַשְּׁמָשׁוֹת,
שְׂחִי וַאֲגַל לָךְ סוֹד יִסּוּרַי:
אוֹמְרִים, יֵשׁ בָּעוֹלָם נְעוּרִים —
הֵיכָן נְעוּרַי?

בית 3

וְעוֹד רָז אֶחָד לְךָ אֶתְוַדֶּה:
נַפְשִׁי נִשְׂרְפָה בְלַהֶבָה;
אוֹמְרִים, אַהֶבָה יֵשׁ בָּעוֹלָם —
מַה־זֹּאת אַהֶבָה?

בית 4

הַכּוֹכָבִים רְמוּ אוֹתִי,
הָיָה חֲלוֹם — אַךְ גַּם הוּא עָבָר;
עַתָּה אֵין לִי כְּלוּם בָּעוֹלָם —
אֵין לִי דָּבָר.

בית 5

הַכְנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֵךְ,
וַהֲיִי לִי אֵם וְאָחוֹת,
וִיהִי חֵיקֵךְ מִקְלַט רֹאשִׁי,
קַן־תְּפִלּוֹתַי הַנִּדָּחוֹת.

הֵיא יוֹשֶׁבָה לַחַלּוֹן

חיים נחמן ביאליק

הֵיא יוֹשֶׁבָה לַחַלּוֹן
וְשׂוֹרֶקָה שְׂעָרָהּ,
בְּעֵינֶיכֶם הֵיא פְּרוּצָה
וּבְעֵינַי הֵיא בָּרָה.

מַר לִי מַר, לִבִּי
הַיּוֹם עָלַי רָע,
אִם רָחֵלָה אֵיננָּה –
אֲנִי אָנָה בָא?

פֶּה יֵשׁ לַבְּרִיוֹת
וְהוֹלְכוֹת הֵן רָכִיל,
אַךְ רָחֵלָה לִי הִיא
וְאָנֹכִי לְרָחֵל.

מַר לִי מַר, לִבִּי
הַיּוֹם עָלַי רָע,
אִם רָחֵלָה אֵיננָּה –
אֲנִי אָנָה בָא?

בָּעֶרֶב כִּי־אֵצֵא
אֶל מִשְׁעוֹל הַקָּמָה –
וְרָחֵלָה אֵין עִמִּי –
אֵין עִמִּי הַנְּשָׁמָה.

מַר לִי מַר, לִבִּי
הַיּוֹם עָלַי רָע,
אִם רָחֵלָה אֵיֶנֶּנָּה –
אֲנִי אָנָה בָא?

שְׁבֶלִים, גִּבְעוֹלִים,
לְרָחֵלָה שְׁאוּ שְׁלוֹמִי
וַעֲנוּ בִי: אִם תְּאַחֵר –
וּמַתִּי בְּמְקוֹמִי.

מַר לִי מַר, לִבִּי
הַיּוֹם עָלַי רָע,
אִם רָחֵלָה אֵיֶנֶּנָּה –
אֲנִי אָנָה בָא?

זֶמֶר נוּגָה
רחל

בית 1

הֲתִשְׁמַע קוֹלִי, רְחוֹקִי שֶׁלִּי,
הֲתִשְׁמַע קוֹלִי, בַּאֲשֶׁר הִנְּךָ –
קוֹל קוֹרֵא בְּעֹז, קוֹל בּוֹכֶה בְּדָמִי
וּמֵעַל לַזְּמַן מְצַוֶּה בָּרָכָה?

בית 2

תֵּבֵל זוֹ רַבָּה וּדְרָכִים בָּהּ רָב.
נִפְגָּשׁוֹת לְדַק, נִפְרָדוֹת לָעַד.
מְבַקֵּשׁ אָדָם, אַךְ כּוֹשְׁלוֹת רַגְלָיו,
לֹא יוּכַל לִמְצֹא אֶת אֲשֶׁר אָבַד.

בית 3

אַחֲרוֹן יָמַי כְּבָר קָרוֹב אוּלַי,
כְּבָר קָרוֹב הַיּוֹם שֶׁל דְּמָעוֹת פְּרִידָה,
אֲחַכֶּה לְךָ עַד יִכְבּוּ חַיַּי,
כְּחַכּוֹת רָחֵל לְדוֹדָהּ.

יָמִים לְבָנִים

לאה גולדברג

בית 1

יָמִים לְבָנִים, אֲרֻכִּים כְּמוֹ בַּקִּיץ קַרְנֵי־הַחַמָּה.
שַׁלְוַת־בְּדִידוּת גְּדוֹלָה עַל מֶרְחַב הַנָּהָר.
חַלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לִרְוָחָה אֶל תְּכֵלֶת־דְּמָמָה.
גְּשָׁרִים יְשָׁרִים וּגְבוֹהִים בֵּין אֶתְמוֹל וּמָחָר.

בית 2

לְבָבִי הִתְרַגֵּל אֶל עַצְמוֹ וּמוֹנֶה בְּמְתִינוּת דְּפִיקוֹתָיו.
וּלְמֶתֶק הַקֶּצֶב הָרַךְ נִרְגַּע, מִתְפַּיֵּס, מְוַתֵּר,
כְּתִינוֹק מְזַמֵּר שִׁיר־עַרְשׂוֹ טֶרֶם סְגוֹר אֶת עֵינָיו,
עֵת הָאֵם הַלֵּאָה נִרְדָּמָה וּפָסְקָה מְזַמֵּר.

בית 3

כָּל־כָּךְ קַל לָשֵׂאת שְׁתִיקָתְכֶם, יָמִים לְבָנִים וְרֵיקִים!
הֵן עֵינַי לָמְדוּ לְחַיֵּךְ וְחָדְלוּ מִשֶּׁכְּבָר
לְזָרֵז עַל לוּחַ־שָׁעוֹן אֶת מֵרוֹץ הַדַּקִּים.
יְשָׁרִים וּגְבוֹהִים הַגְּשָׁרִים בֵּין אֶתְמוֹל וּמָחָר.

טקסט 7

לאה גולדברג

מתוך בדידות ושעמום ניגשת אני הפעם לכתיבת יומן. הבדידות, השעמום, אינם מדכאים [...]

הבדידות אומנם מוחלטת. [...] ואני מתפלאת בעצמי עד כמה זה אינו נוגע בי. אני אפילו לא נוגה [עצובה]. מובן, יש רגעים... אבל רוב היום מצב רוחי מצוין [...] ואני שבעת רצון.

(יומני לאה גולדברג, עריכה: רחל ואריה אהרוני, 2005, עמ' 216)

הַיְלָדִים

יהודה עמיחי

בית 1

הַיְלָדִים רָצִים יוֹם יוֹם בְּמִגְרַשׁ הַמִּשְׂחָקִים.
בְּתְנוּעוֹת רַגְלֵיהֶם הַקְּטַנּוֹת הֵם מְסוֹבְבִים
אֶת כַּדּוּר הָאֲדָמָה כְּמוֹ בְּקַרְקָס,
הֵם רוֹצִים לִהְיוֹת לוּלְיָנִים וְקוֹסְמִים.

בית 2

הַיְלָדִים מוֹדִים לָנוּ עֶרֶב עֶרֶב שֶׁהֵבֵאנוּ אוֹתָם
לָעוֹלָם. בְּנִימוּס יָפֶה הֵם זוֹקְפִים אֶת עַצְמָם
בְּמִטּוֹתֵיהֶם וּבְזְרוֹעוֹת עָתִיד קְטַנּוֹת
הֵם נִתְלִים עַל עֹרֶף קָשֶׁה, גַּעְגּוּעֵי
הוֹרֵיהֶם הֵם צַעֲצוּעֵיהֶם.
אַחַר כָּךְ הֵם שׁוֹכְבִים עַל הַגַּב
כְּצַיָּרֵי תִּקְרוֹת בְּבָתֵּי־תְּפִלָּה
וּמְצַיְּרִים לָהֶם שָׁמַיִם יָפִים.

בית 3

אֲנִי פּוֹתֵחַ אֶת הַחַלּוֹן:
כָּל הֶחָלָל הַחִיצוֹן עוֹבֵר דֶּרֶךְ הַחֶדֶר
וַאֲנִי סוֹלֵחַ אָז לְהוֹרַי שֶׁעָשׂוּ אוֹתִי.
אֲנִי יוֹשֵׁב לְיַד הַיְלָדִים עַד שֶׁהֵם נִרְדָּמִים
וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁבַע פְּעָמִים
כְּמוֹ בִּתְפִלַּת הַנְּעִילָה בְּיוֹם כִּפּוּר:
"אֲנִי לֹא אֱלֹהִים",
שֶׁבַע פְּעָמִים,
אֲנִי לֹא אֱלֹהִים.

הַשַּׁחְיָנִים

אגי משעול

בית 1

זְקֵנוֹת מִן הַדִּיּוּר הַמּוּגָן
בָּאוֹת בְּדִיּוּק בְּעֶשֶׂר לִשְׁחוֹת.
לְאַט הֵן מַשְׁקִיעוֹת אֶת גּוּפָן בְּתוֹךְ הַמַּיִם
וְאָז הֵן צָפוֹת שָׁם עַל פְּנֵי מַסְלוּלֵי הַשְּׁחָיָה
וְרַק עֵינֵיהֶן נוֹצְצוֹת מִתַּחַת לְכוֹבְעֵי הַגּוּמִי הַוְרֻדִּים.

בית 2

מִפַּעַם לְפַעַם הֵן מִתְהַפְּכוֹת עַל גַּבָּן
וּמְפַרְפְּרוֹת כְּטוֹבְעוֹת בַּמּוּבָן הָרָחָב יוֹתֵר
וְאָבְרֵיהֶן שֶׁהִתְמַזְּגוּ כְּבָר זֶה בָּזֶה
עַד שֶׁאֵין הֵם רְאוּיִים עוֹד לִשְׁמָם
מְבַצְבְּצִים פֹּה וָשָׁם מִן הָאַדְוָוֹת
כְּאִלּוּ וְתֵר שָׁם מִישֶׁהוּ עַל זוּטוֹת כְּגוֹן אֵלּוּ.

בית 3

אַךְ אָנוּ הַשַּׁחְיָנִים הָאֲמִתִּיִּים הַקּוֹרְעִים אֶת הַמַּיִם,
שֶׁגּוּפֵינוּ הַשְּׁחֻמִּים מַבְרִיקִים בַּשֶּׁמֶשׁ
וּשְׁרִירֵינוּ חוֹגְגִים אֶת הַתְּנוּעָה,
אָנוּ הַמְּגִיחִים מִמַּעֲמַקִּים
וּבְרֵאוֹת מְלֵאוֹת צוֹלְלִים שׁוּב לְתוֹכָם,
מִתְקַשִּׁים לְהִתְגַּבֵּר עַל הֲנָאָתֵנוּ הַכְּמוּסָה
לַחֲלֹף כְּחֵץ עַל פְּנֵיהֶן
וְכֹלְאַחַר יָד שֶׁל חֵן לְהַתִּיז עֲלֵיהֶן
אֶת מְשׁוּבַת נְעוּרֵינוּ.

בית 4

וְאֵין בָּנוּ חֶמְלָה לְמִתְחַזִּים.
לְהֵפֶךְ:
בִּרְמָזִים גַּסִּים אָנוּ מְסַלְּקִים אוֹתָן לְמָקוֹמָן הָרָאוּי
שֶׁהוּא בְּשׁוּם אֹפֶן לֹא כָּאן בֵּינֵינוּ
הַשּׁוֹחִים
בְּלִי כָּל עִנְיָן לַחֲזוֹת דַּוְקָא עַכְשָׁו
בַּתַּכְלִית אֵלֶיהָ אָנוּ חוֹתְרִים.

בְּכָל לִבִּי אֱמֶת

יהודה הלוי

בְּכָל לִבִּי, אֱמֶת, וּבְכָל מְאֹדִי / אֲהַבְתִּיךָ, וּבְגִלּוּיַי וְסוֹדִי.
שִׁמְךָ נֶגְדִּי — וְאֵיךְ אֵלֵךְ לְבַדִּי? / וְהוּא דוֹדִי — וְאֵיךְ אֵשֵׁב יְחִידִי?
וְהוּא נֵרִי — וְאֵיךְ יִדְעַךְ מְאוֹרִי? / וְאֵיךְ אֶצְעַן? — וְהוּא מִשְׁעָן בְּיָדִי!
הֶקְלוּנִי מְתִים, לֹא יָדְעוּ כִּי / קִלּוֹנִי עַל כְּבוֹד שִׁמְךָ כְּבוֹדִי.
מְקוֹר חַיַּי — אֲבָרֶכְךָ בְּחַיָּי, / וְזִמְרָתִי — אֲזַמֶּרְךָ בְּעוֹדִי!

שְׁחִי לָאֵל

שלמה אבן גבירול

שְׁחִי לָאֵל, יְחִידָה הַחֲכָמָה, / וְרוּצִי לַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּאֵימָה.
לְעוֹלָמֵךְ פְּנִי לֵילֵךְ וְיוֹמֵךְ, / וְלָמָּה תִּרְדְּפִי הֶבֶל וְלָמָּה?
מְשׁוּלָה אַתְּ בְּחַיּוּתֵךְ לְאֵל חַי, / אֲשֶׁר נֶעְלַם כְּמוֹ אַתְּ נַעֲלָמָה.
הֲלֹא אִם יוֹצְרֵךְ טָהוֹר וְנָקִי — / דְּעִי כִּי כֵן טְהוֹרָה אַתְּ וְתַמָּה.
חֲסִין יִשָּׂא שְׂחָקִים עַל זְרוֹעוֹ — / כְּמוֹ תִּשְׂאִי גְוִיָּה נֶאֱלָמָה.
זְמִירוֹת קַדְמִי, נַפְשִׁי, לְצוּרֵךְ / אֲשֶׁר לֹא שָׂם דְּמוּתֵךְ בָּאֲדָמָה.
קָרְבִי, בָּרֲכוּ תָּמִיד לְצוּרְכֶם / אֲשֶׁר לִשְׁמוֹ תְּהַלֵּל כֹּל נְשָׁמָה!

[עָטוּר מִצְחֵךְ]

אברהם חלפי

בית 1

עָטוּר מִצְחֵךְ זָהָב שָׁחוֹר.
(אֵיֶנְנִי זוֹכֵר אִם כָּתְבוּ כָּךְ בְּשִׁיר).
מִצְחֵךְ מִתְחָרֵז עִם עֵינַיִם וְאוֹר.
(אֵיֶנְנִי זוֹכֵר אִם חָרְזוּ כָּךְ בְּשִׁיר).
אַךְ לְמִי שֶׁתִּהְיִי -
חַיָּיו מְלֵאֵי שִׁיר.

בית 2

חֲלוּקֵךְ הַוָּרֹד צַמְרִירִי וָרַךְ.
אַתְּ בּוֹ מִתְעַטֶּפֶת תָּמִיד לְעֵת לַיִל.
לֹא הָיִיתִי רוֹצֶה לִהְיוֹת לָךְ אָח,
לֹא נָזִיר מִתְפַּלֵּל לִדְמוּתוֹ שֶׁל מַלְאָךְ
וְרוֹאֶה חֲלוֹמוֹת עֲגוּמִים שֶׁל קְדֻשָּׁה -
וּלְמוּלוֹ אַתְּ, אִשָּׁה.

בית 3

אַתְּ אוֹהֶבֶת לִהְיוֹת עֲצוּבָה וְשׁוֹתֶקֶת,
לְהַקְשִׁיב לְסִפּוּר עַל קָרוֹב, עַל רָחוֹק.
וַאֲנִי שֶׁלֹּא פַּעַם אַבִּיט בָּךְ בְּשֶׁקֶט,
אֵין קוֹל וּדְבָרִים,
שׁוֹכֵחַ הַכֹּל עַל אוֹדוֹת אֲחֵרִים.

בית 4

שׁוֹכֶנֶת נַפְשִׁי בֵּין כָּתְלֵי בֵּיתֵךְ.
וּשְׁבוּיָה בֵּין כְּתָלַיִךְ מִמֶּנִּי נִפְרֶדֶת
עֵת אֲנִי בְּגוּפִי נִפְרָד מִמֵּךְ.

בית 5

פָּרוּשׁ חֲלוֹמִי כְּמַרְבָד לְרַגְלַיִךְ.
צַעֲדִי, אֲהוּבָה, עַל פְּרָחָיו פְּסִיעוֹתַיִךְ.
לִבְשִׁי חֲלוּקֵךְ הַוָּרֹד לְעֵת לַיִל.
עוֹד מְעַט וְאָבֹא אֵלַיִךְ.

בית 6

וּמִצָּחֵךְ
הֶעָטוּר זָהָב שָׁחוֹר
יִקְרַב אֶל שְׂפָתַי כְּחָרוּז אֶל שִׁיר.
אָז אֶלְחַשׁ בְּאָזְנַיִךְ עַד בֹּקֶר,
עַד אוֹר,
כְּשִׁכּוֹר:
עָטוּר מִצָּחֵךְ זָהָב שָׁחוֹר.

מְאַהֵב חָדָשׁ

דן פגיס

בית 1

אַתְּ אוֹסֶפֶת אוֹתִי, זָהוּב כְּמַעַט עָזוּב,
וּמְשַׁפְשֶׁפֶת אוֹתִי בֵּין אֲגוּדָל וְאֶצְבַּע:
אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת חָדָשׁ, אֲפִלּוּ קְצָת לְהַבְרִיק.

בית 2

אַתְּ בּוֹחֶנֶת אֶת עֶרְכִּי הַנָּקוּב,
מִתְבּוֹנֶנֶת בַּפַּרְצוּף שֶׁנִּטְבַּע בִּי:
אֲנִי מִתְגַּדֵּל, כְּמַעַט קֵיסָר שֶׁל מַמָּשׁ.

בית 3

לֹא דַי. אַתְּ מַרְכִּינָה אֵלַי אֹזֶן דּוֹאֶגֶת,
מַקְשָׁה, מַקְשִׁיבָה לִי: אֲנִי מַשְׁמִיעַ לָךְ
אֶת צִלְצוּלִי הַזָּךְ בְּיוֹתֵר, כְּמַעַט לְלֹא סִיג.

בית 4

לִבְסוֹף, כְּחַלְפָנִית לְמוּדַת נִסָּיוֹן,
אַתְּ נוֹשֶׁכֶת אוֹתִי: אוּלַי יִתְעַקֵּם
הַזָּהוּב הַמְּזֻיָּף הַזֶּה.

בית 5

אֲנִי קָשֶׁה, עוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן: אָמְנָם לֹא זָהָב,
אֲבָל נֶתֶךְ הָגוּן. עַכְשָׁו תּוּכְלִי
בְּלֵב בּוֹטֵחַ לְבַזְבֵּז אוֹתִי.

תִּקּוּן הָרֵיחוֹת

ארז ביטון

מָה אַתֶּם רוֹצִים מִמֶּנִּי,
טַעַם עָרָק וְרֵיחַ זְעַפְרָן צוֹרֵב,
אֲנִי כְּבָר לֹא אוֹתוֹ הַיֶּלֶד
אָבוּד בֵּין רַגְלַיִם שֶׁמְשַׂחֵק סְנוֹקֶר
בְּקֻפָּה מַרְקוֹ
בְּלֹד.
עַכְשָׁו חֲבֵרִים
אֲנִי לוֹמֵד לֶאֱכֹל גְּלִידָה מִבְּדֹלַח
מֵאוֹטוֹ שֶׁמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹת שֶׁל צִפֳּרִים
בָּעֶרֶב,
אֲנִי לוֹמֵד לִפְתֹּחַ דְּלָתוֹת
בְּתֵבוֹת נְגִינָה עַתִּיקוֹת.

עַכְשָׁו
נָשִׁים בְּטַעַם תּוּת־שָׂדֶה
מְלַמְּדוֹת אוֹתִי לְהָרִיחַ כְּרִיכוֹת שֶׁל שֶׁקְסְפִּיר
מִן הַמֵּאָה הַשְּׁבַע עֶשְׂרֵה
מְלַמְּדוֹת אוֹתִי לְשַׂחֵק בְּחָתוּל סְיָמִי
בְּתוֹךְ סָלוֹן יָרֹק

חֲבֵרִים.

מִזְרָח

רוני סומק

מִזְרָח הוּא הַכֶּתֶר שֶׁהִנִּיחַ
מֶחֱמָד עַבְּד אֶל־וַהַאב עַל רֹאשָׁהּ
שֶׁל קְלֵאוֹפַּטְרָה,
הוּא מִטְפַּחַת הַקוֹקָאִין שֶׁרָצִיתִי לִגְנֹב
מֵאוּם כּוּלְתּוּם יַחַד עִם אַרְבָּעִים הַשּׁוֹדְדִים
שֶׁל עֲלִי בַּבָּא,
הוּא חֶלְקִיק גַּרְגִּיר חוּמּוֹס
בְּבוֹר פּוֹטֶנְצְיָאל אֵין־סוֹפִי שֶׁל צַלַּחַת טְחִינָה,
הוּא הָאַרְכִיטֶקְטוּרָה שֶׁל עֲבִי הַשָּׁפָם מֵעַל שְׂפָתָיו
שֶׁל סַבָּא, שֶׁהִסְתִּיר בְּשׁוֹבַךְ יוֹנִים אֶת בַּקְבּוּק הֶעָרָק
מֵעֵינֶיהָ הַמְּעוֹפְפוֹת שֶׁל סָבְתָא.

מִזְרָח הוּא הַדָּם הַמַּבְעִיר בֶּטֶן שֶׁל רַקְדָנִית,
הוּא הָעוֹרְקִים בְּעָלֶה לֹא נִרְאֶה שֶׁצָּמַח
עַל הַדֶּקֶל שֶׁשָּׁתְלוּ הוֹרַי
עַל שְׂפַת הַחִדֶּקֶל,
הוּא הָרֶוַח שֶׁבֵּין 'תְּפַדַּל'
לְ'סַחְתֵּין'.

מִזְרָח הוּא הָרֶגַע בּוֹ אֶפְשָׁר לְהַגִּיד לְמִישֶׁהִי:
"אֲנִי רוֹצָה לְהִתְחַבֵּא בְּתוֹךְ שִׁירִי,
וּכְשֶׁתְּשִׁירִי אוֹתוֹ אוּכַל לְנַשֵּׁק אֶת פִּיךְ",
וְלָדַעַת שֶׁאֵלּוּ שׁוּרוֹת שֶׁל הַמְּשׁוֹרֵר הַפָּרְסִי אוּמַארָה.

מִזְרָח הוּא הַמְּזוּזָה שֶׁל מַחְמוּד דַּרְוִישׁ,
הוּא לְטוּף הַשׁוֹט שֶׁל בֶּדוּאִי עַל גַּב סוּסָתוֹ
בַּדְּהָרָה מִסִּינַי לְסָהָרָה.

מִזְרָח הוּא הַמָּקוֹם מִמֶּנּוּ זוֹרַחַת בְּכָל בֹּקֶר
הַשֶּׁמֶשׁ.

בְּכָל זֹאת אֲנִי עוֹלָה

מאיה אנג'לו · תרגמו מאנגלית: מכבית מלכין ויואב ורדי

בית 1

אַתֶּם יְכוֹלִים לְשַׁכְתֵּב אֶת הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁלִּי
עִם הַשְּׁקָרִים הַמְעֻוָּתִים הָאֵלֶּה,
אַתֶּם יְכוֹלִים לִרְמֹס אוֹתִי בַּלִּכְלוּךְ הַזֶּה
אַךְ אֲנִי כְּאָבָק, בְּכָל זֹאת אֶעֱלֶה.

בית 2

הַאִם הַחֻצְפָּה שֶׁלִּי מַרְגִּיזָה אֶתְכֶם?
לָמָּה אַתֶּם נִתְקָפִים דִּכָּאוֹן?
שֶׁאֲנִי מִתְהַלֶּכֶת כְּאִלּוּ בְּאֵרוֹת נֵפְט
נִשְׁאָבִים אֶצְלִי בַּסָּלוֹן.

בית 3

בְּדִיּוּק כִּירֵחִים וְכִשְׁמָשׁוֹת,
וּכְמוֹ הַוַּדָּאוּת שֶׁל גֵּאוּת וָשֵׁפֶל,
בְּדִיּוּק כְּמוֹ תִּקְווֹת לַגַּבָּהּ נִשְׂאוֹת,
אֲנִי בְּכָל זֹאת אֶעֱלֶה.

בית 4

הַאִם רְצִיתֶם לִרְאוֹת אוֹתִי נִשְׁבֶּרֶת?
בְּרֹאשׁ מֶרְכָּן וְעֵינַיִם מֻשְׁפָּלוֹת
כְּתֵפַיִם נוֹפְלוֹת מַטָּה כְּמוֹ דְּמָעוֹת,
חֲלוּשָׁה מִבְּכִיּוֹתַי הָאֻמְלָלוֹת?

בית 5

הַאִם הַיְהִירוּת שֶׁלִּי מַעֲלִיבָה אֶתְכֶם?
אַל תִּקְחוּ אֶת זֶה כָּל כָּךְ רְצִינִי
שֶׁאֲנִי צוֹחֶקֶת כְּאִלּוּ כּוֹרִים
זָהָב בֶּחָצֵר שֶׁלִּי.

בית 6

אַתֶּם יְכוֹלִים לִירוֹת בִּי בַּמִּלִּים שֶׁלָּכֶם,
אַתֶּם יְכוֹלִים לְחַסֵּל אוֹתִי בָּעֵינַיִם שֶׁלָּכֶם,
אַתֶּם יְכוֹלִים לַהֲרֹג אוֹתִי בַּשִּׂנְאָה שֶׁלָּכֶם,
אַךְ אֲנִי כַּאֲוִיר, בְּכָל זֹאת אֶעֱלֶה.

בית 7

הַאִם הַחוּשָׁנִיּוּת שֶׁלִּי אֶתְכֶם מְעַצְבֶּנֶת?
הַאִם זֶה גּוֹרֵם לְהִתְרַגְּשׁוּת
שֶׁאֲנִי רוֹקֶדֶת כְּאִלּוּ יַהֲלוֹמִים יֵשׁ לִי
בַּמָּקוֹם בּוֹ הַיְרֵכַיִם נִפְגָּשׁוֹת?

בית 8

מִתּוֹךְ הַבְּקָתוֹת שֶׁל הַהִיסְטוֹרְיָה הָעֲלוּבָה
אֲנִי עוֹלָה
מִתּוֹךְ עָבָר הַמֻּשְׁרָשׁ בִּדְאָבָה
אֲנִי עוֹלָה
אֲנִי אוֹקְיָנוֹס שָׁחֹר, שׁוֹצֵף וְרָחָב,
נוֹבַעַת וּמִתְגַּבַּעַת אֲנִי מַפְלִיגָה בְּגַלָּיו.

בית 9

אֲנִי מַשְׁאִירָה מֵאָחוֹר לֵילוֹת שֶׁל פַּחַד וְטֶרוֹר
אֲנִי עוֹלָה
אֶל שַׁחַר שֶׁהוּא נִפְלָא וְרַב אוֹר
אֲנִי עוֹלָה
נוֹשֵׂאת מַתָּנוֹת שֶׁנָּתְנוּ לִי הָאָבוֹת,
אֲנִי הַחֲלוֹם שֶׁל הָעָבָד וְהַתִּקְווֹת.
אֲנִי עוֹלָה
אֲנִי עוֹלָה
אֲנִי עוֹלָה.

שׁוּב אֲבָרֵךְ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְשָׁלוֹם

פרוע' פרוחזאד · תרגמה מפרסית: סיון בלסלב

בית 1

שׁוּב אֲבָרֵךְ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְשָׁלוֹם
אֶת הַפֶּלֶג שֶׁזָּרַם בִּי
אֶת הָעֲנָנִים שֶׁהָיוּ מַחְשְׁבוֹתַי הָאֲרֻכּוֹת
אֶת צְמִיחָתָן הַמַּכְאִיבָה שֶׁל צַפְצָפוֹת הַגָּן שֶׁיָּחַד עִמִּי
עָבְרוּ אֶת הָעוֹנוֹת הַיְבֵשׁוֹת
אֶת לַהֲקוֹת הָעוֹרְבִים
שֶׁהֵבִיאוּ לִי בְּמַתָּנָה
נִיחוֹחַ שָׂדוֹת לֵילִיִּים
אֶת אִמִּי שֶׁחָיְתָה בַּמַּרְאָה
וְהָיְתָה דְּמוּת זְקָנָתִי
וְאֶת הָאֲדָמָה שֶׁתַּאֲוֹת הַחֲזָרָה שֶׁלִּי טָמְנָה בְּבִטְנָהּ הַבּוֹעֶרֶת
זְרָעִים יְרֻקִּים — שׁוּב אֲבָרֵךְ לְשָׁלוֹם

בית 2

אֲנִי בָּאָה, אֲנִי בָּאָה, אֲנִי בָּאָה
עִם שְׁעָרִי: הֶמְשֵׁךְ הָרֵיחוֹת הַתַּת־קַרְקָעִיִּים
עִם עֵינַי: חֲוָיוֹת עֲלָטָה דְּחוּסוֹת
עִם הַשִּׂיחִים שֶׁקָּטַפְתִּי מֵהַחֹרֶשׁ שֶׁמֵּעֵבֶר לַקִּיר
אֲנִי בָּאָה, אֲנִי בָּאָה, אֲנִי בָּאָה
וְהַסַּף מִתְמַלֵּא אַהֲבָה
וַאֲנִי עַל הַסַּף, אֶת הָאוֹהֲבִים
וְיַלְדָּה שֶׁעוֹדֶנָּה שָׁם,
נִצֶּבֶת עַל הַסַּף הַמָּלֵא אַהֲבָה, אֲבָרֵךְ לְשָׁלוֹם

הַתַּלְמִיד הַגָּרוּעַ

ז'אק פרוור · תרגם מצרפתית: צביקה שטרנפלד * ז'אק פרוור – משורר, תסריטאי ומחזאי צרפתי (1900–1977). כמה מספרי השירה שלו תורגמו לעברית ובהם הספרים "שירים אחרים" (1969) ו"מילים" (1984). השיר "התלמיד הגרוע" פורסם ב"עיתון 77", גיליון 440, דצמבר 2024 – ינואר 2025.

הוּא אוֹמֵר לֹא עִם הָרֹאשׁ
הוּא אוֹמֵר כֵּן עִם הַלֵּב
הוּא אוֹמֵר כֵּן לְמָה שֶׁאוֹהֵב
הוּא אוֹמֵר לֹא לַמּוֹרֶה
הוּא עוֹמֵד
נִשְׁאָל
וְכָל הַבְּעָיוֹת מֻצָּגוֹת
לְפֶתַע הוּא פּוֹרֵץ בִּצְחוֹק
וּמוֹחֵק הַכֹּל
אֶת הַסְּפָרוֹת וְהַמִּלִּים
הַתַּאֲרִיכִים וְהַשֵּׁמוֹת
מְשִׁפָּטִים וּמַלְכּוֹדוֹת
וְלַמְרוֹת אִיּוּמֵי הַמּוֹרֶה
תַּחַת קְרִיאוֹת הַלִּגְלוּג שֶׁל הַיְלָדִים הַמֻּצְלָחִים
בְּגִירִים מִכָּל הַצְּבָעִים
עַל לוּחַ הָאֻמְלָלוּת הַשָּׁחֹר
הוּא מְצַיֵּר אֶת פְּנֵי הָאשֶׁר.

כל הבגרויות בספרות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/literature